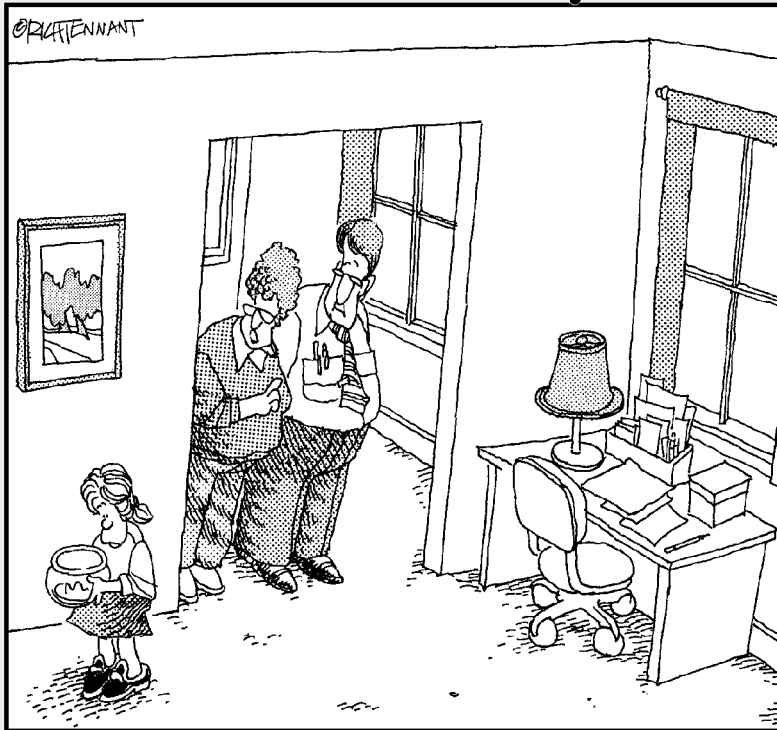

Deo I

Osnovno i najvažnije

The 5th Wave

By Rich Tennant

„Danas joj je uginulo šest ribica i zaista mislim da treba da otkazemo večerašnje rezervacije kod Dva ribara.“

U ovom delu...

Nekada je rešenje problema neverovatno lako. Setite se, na primer, Aleksandra Velikog, koji je bio suočen sa famoznim Gordijevim čvorom. (Sličan čvorovima na dečjim pertlama.) Ko bude umeo da razveže čvor trebalo je da postane vladar Azije. Mnogi su pokušali, ali bez uspeha. Na kraju je prišao Aleksandar i mačem presekao čvor. Prevara? Možda, ali je uspelo. Nekada su najbolja rešenja ona najjednostavnija, što je i moto ovog poglavlja: osnovno i najvažnije u odnosu između roditelja i dece jeste komunikacija – iako i *mač* pri ruci može da bude od pomoći.

Poglavlje 1

Kako da budete uspešni u igri roditeljstva

U ovom poglavlju

- ▶ Pravila igre roditeljstva
- ▶ Pet osnovnih veština roditeljstva
- ▶ Zadržite smisao za humor
- ▶ Završite igru

Priznajte da vi niste glavni. Glavna su vaša deca, a to znate i vi i oni. Uvuku vas u igru i spremaju se za napad. Znaju kad da zaplaču, kako da vas nateraju da kažete „da“, znaju kada ne gledate. Zamislite da igrate šah sa nekim čiji je koeficijent inteligencije 300. Vi, međutim, ne treba da uništite svoje protivnike. Treba da ih volite i da ih dobro vaspitate.

Dobro došli u *igru roditeljstva*. Cilj igre nije potpuna pobeda, već zajedničko rešenje zadovoljavajuće za sve. Želite da odgajite svoje dete tako da bude dobro prilagođena odrasla osoba, ali ne i da doživite da vas ljudi u belim mantilima odvedu u košulji vezanih rukava. Igru ne možete da odigrate bez neophodnih roditeljskih veština. Upravo o njima govori ovo poglavlje.

Dobro došli u igru roditeljstva

U ovoj igri nećete uraditi sve ispravno. Imajte to na umu jer veoma je važno da shvatite da nećete biti besprekoran igrač. Desiće se da izgubite živce, da vičete, popustite cviljenju, (tu se gube poeni) i da, *makar* jednom, date deci za večeru kolač. Sve je to u redu. Ne postoji savršen roditelj – najviše što možete da učinite jeste da date sve od sebe. Igra traje sve dok vaša deca ne odrastu. Ako su srećni, zdravi ljudi – odnosno, ako makar nastoje ili mogu da zavaraju psihologa – uspeli ste.

Cilj je, dakle, da naučite kako da usavršite roditeljske veštine. Zbog toga treba da shvatite dve stvari:

- ✓ Roditeljstvo je posao koji nikad ne možete da završite.
- ✓ Roditeljstvo podrazumeva igranje nekih novih i uzbudljivih uloga.

Neki kažu da igra nema kraja. Lepo bi bilo dobiti precizan odgovor na pitanje: „Sa koliko godina deca postaju potpuno samostalna?“. Odgovor je, nažalost – nikad!

„Američki san nije posedovanje sopstvene kuće. Američki san je da decu izvedete iz kuće.“ kongresmen Dick Armeij.

Dobro došli na posao kome nema kraja

Roditeljstvo nije posao koji počinje u 8 ujutro i završava u 5 po podne. Radno vreme je 24 sata. Ukoliko radite van kuće, ne znači da je vaš posao gotov kad stignete kući. Naprotiv, stignete kući, presvučete se u „radno odelo“ roditelja i vratite se na posao. Nema pauze!

- ✓ Ne nosite svileni radna odela, ostaju mrlje od bljućkanja.

Vaš posao obuhvata sledeće odgovornosti i obaveze prema deci: volite ih, hranite ih, pazite ih kad su bolesna, igrajte se s njima, podučavajte ih, učite ih disciplini, budite im dobar prijatelj i povremeno uradite nešto zaista blesavo da biste ih postideli pred drugarima. Nema zatišja, nema odustajanja, nema poreskih olakšica. Posao roditelja je vaša dužnost, bez obzira da li ste zaposleni ili ne.

Naravno, predviđen je i bonus. Deca će vas zauzvat voljeti, uskraćivati, zasmehavati, možda rasplakati, naljutiti i učiniti istinski ponosnim.

Ukoliko ste srećan roditelj koji može da bude kod kuće sa decom, možda ćete morati da svom partneru (koji je ceo dan van kuće) *nežno objasnite* šta treba da se uradi. Baš kao i kada treba da se uključi u projekat koji je već u toku, on možda neće znati znati od čega da počne. Stoga ne oklevajte da kažete: „Aleksandra se upravo probudila, da li bi joj promenio pelenu?“.

Potreban rečnik

Bljućkanje je jedna od brojnih reči kojima biste se navikli na slikoviti opis: povraćanje, ćete nazivati dečje projekte. Evo još nekih da bljuvanje, riganje. Da li vam je sad jasno?

U podizanju dece moraju da učestvuju oba roditelja. Ako vaš partner smatra da to nije njegov/njen posao, slobodno ga/je zviznite u glavu. (U redu, nije lepo da udarate, ali otvoreno porazgovarajte sa partnerom.) Pročitajte poglavlje 19, Roditeljstvo kao partnerstvo (dvostrani sistem).

Tri roditeljske dužnosti

Sledeće što treba da shvatite u vezi sa igrom roditeljstva, jeste da ćete dobiti neke nove i važne dužnosti. Više jednostavno ne možete da budete „samo svoji“ ako želite da odgajite onu dobro prilagođenu decu kakvu svi žele.

Da biste bili uspešni u ovoj igri i da biste postali onaj često reklamirani, smireni tip roditelja, morate da ispunjavate tri uslova:

1. da ste pozitivan uzor
2. da ste učitelj
3. da ste prijatelj

Pozitivan uzor

Uzor je neko kome se divite i želite da budete kao on. Možda je to komšijica koja je podigla petoro dece i svi su postali lekari, ili je to neki izmišljeni lik. Betmen je sjajan uzor. Čak i kada se njegova devojka zamalo udavila u vrelom ulju, Betmen je poštovao ograničenje brzine. Uzor mogu da vam budu majka ili otac. Ko god da je, uzor je neko na koga želite da ličite, ko vam se dopada.

Razlog da budete pozitivan uzor je očigledan – deca se ponašaju po ugledu na vas. Kakve god da su vam navike i postupci, budite uvereni da vas vaš klinac posmatra i razabira da je to ponašanje koje treba da imitira. Vaši postupci imaju direktan uticaj – pozitivan ili negativan.

Loše navike se nasleđuju. Da li psujete ili imate neke navike koje ne biste voleli da vidite kod svoje dece i njihovih drugova? Ako ih imate, izmenite ih. Smatrate li da deca znaju da ne treba da govore ružne reči? Varate se, deca to ne znaju. Neki roditelji govore: „Radi kako ti kažem, a ne kako ja radim“. Takav stav je lažan i neodrživ u stvarnom životu. Ne činite i ne govorite ništa što ne biste voleli da vaša deca rade ili govore u školi.

Dobar uzor ne mora da bude neko ko je savršen u svakom pogledu. Ako umete da hodate po vodi, sjajno. U suprotnom, morate da radite ono što znate da je ispravno. Na primer, iznerviraćete se, to se dešava. Važno je da se kasnije izvinite, ili da objasnite deci zašto ste se iznervirali. Za decu je zdravo da znaju da se njihovi roditelji ponekad iznerviraju ili polude. To se dešava svima. Bitno je *kako* se tada ponašate.

Loš uzor ne mora da znači da se radi o lošoj osobi. Loši uzori su obično radoholičari, alkoholičari, narkomani ili neko ko materijalnim stvarima daje prednost u odnosu na porodicu – neodgovoran tip roditelja.

Pozitivan uzor zahteva da ne pušite, ne psujete, na napijate se, ne lažete, ne varate, ne prelazite ulicu na crveno, ne kradete, ne vičete (*setite se svoje loše osobine*) itd.

Uvek prisutni učitelj

Vaše dete upija sve što radite i govorite. To se dešava želeli vi to ili ne, zato se pripremite za svoju novu ulogu – ulogu *učitelja*. (Ako smatrate da su školski nastavnici loše plaćeni samo da znate da ćete u novoj ulozi učitelja raditi više od bilo kog učitelja bez ijednog jedinog dinara.)

Deca od dana rođenja posmatraju i uče na osnovu vaših postupaka i ponašanja. Pomalo zastrašujuća misao, zar ne? Vaši maleni uče od vas dok pričate sa njima, dok radite nešto zajedno, uopšte, sve vreme dok ste zajedno. Naučićete ih kako da se ponašaju kada prospu mleko, kako da reaguju na šalu, a kako kada padnu – i svemu drugom čime se u životu bavimo.

Ako ste smireni, opušteni i ne reagujete suviše burno kad se nešto slomi, vaša deca će najverovatnije biti smirena i opuštena. Ako ste nervozni i napeti, i vaša deca će najverovatnije biti nervozna i napeta.

O ovom ćete više saznati u poglavlju 8, Učitelj – vaš novi posao.

„Nastavnik je od svih osoba najmanje prikladan da uči decu. Majka je detetov pravi učitelj.“ Edward Bulwer-Lytton

Dobar drug

Kako roditelji mogu detetu istovremeno da budu i drugovi i roditelji? Deca i roditelji mogu da se slažu kao med i mleko, a to može da se postigne – ako ste zajedno i sve radite zajedno. Ako se zajedno igrate, smeжете i plačete. Dobri roditelji su zabavni, baš kao i dobri drugovi.

Ako ste sa decom dobar drug, znači da ih prihvatate takvu kakva jesu. Znači da nećete stalno isticati njihove slabosti, već im pomagati da razviju svoje dobre strane. Hrabreći ih ne dokazujete samo da ste im dobar drug, već im pomažete da izgrade samopouzdanje.

Uvek pohvalite svoju decu, ili bilo čiju decu kad je moguće. Razume se, nemojte preterivati. Lepa reč ili tapšanje po leđima mogu se smatrati pohvalom. Zajedljiva primedba upućena detetu – čak i kada to činite da biste bili duhoviti pred svojim prijateljima, ima dve negativne posledice: omalovažava dete i drugoj deci dozvoljava da rade to isto.

„Prijatelj pamti kakvi smo bili i vidi kakvi možemo da budemo.“ Janette Oke

Dozvolite deci da vam „pomognu“, čak i ako treba da prospu brašno po celom stolu dok kuvate. I odlasci u kupovinu i zajedničko spremanje kuće mogu da budu zabava. Ne samo da ih tako učite da rad može biti zabava, već ih istovremeno podučavate i razvijate međusobni odnos.

Setite se svog najboljeg druga ili drugarice. Kako je ta osoba postala vaš najbolji prijatelj? Verovatno ste jednostavno provodili mnogo vremena zajedno, zabavljali se, i odjednom bili ste najbolji prijatelji. Isto se može dogoditi i između vas i vaše dece. Odgajanje dece ne dozvoljava da štedite vreme i energiju. Odgajanje dece zahteva da *stvorite vremena* za svoju decu.

Ako su vam deca prijatelji, mnogo lakše će vam otkriti svoje probleme i brige u vezi sa školom, pritiscima vršnjaka ili drugim stvarima koje ih muče. Bićete im mnogo pristupačniji ako vas ne posmatraju samo kao roditelje, već i kao prijatelje.

Upoznajte pet osnovnih roditeljskih veština

Da biste pravilno odigrali *igru roditeljstva*, potrebno je da znate pet osnovnih veština. Ovde je dozvoljeno i bacanje kockice. Ako savladate ovih osnovnih pet veština, verovatno ćete moći da rešite sve situacije. Veštine podrazumevaju:

- ✓ Da pažljivo govorite i slušate
- ✓ Da ste dosledni
- ✓ Da ste istrajni
- ✓ Da sačuvate strpljenje
- ✓ Da naučite da upravljate ponašanjem

Poput jednostavnosti presecanja Gordijevog čvora, ovih nekoliko pravila je zaista dovoljno da budete uspešan i srećan roditelj i odgajite *idealnu* decu kakvu gledamo u katalozima.

„Odgovornost roditelja nije tako velika kako možda zamišljate. Ne morate svetu da date novog pronalazača leka protiv neke bolesti, niti veliku filmsku zvezdu. Ako je vaše dete neko ko razlikuje pridev od priloga, potpuno ste uspeli.“ Fran Leibowitz

Pažljivo govorite i slušajte

Svoje ideje, potrebe i želje morate efikasno da prenesete deci. To je komunikacija. Govorite jasno, precizno i bez mnogo brbljanja. Pažljivo slušajte. U bilo kom odnosu, čak i sa frizerom, ako ne umete ili ne želite da komunicirate efikasno, propali ste. Načisto propali!

Određenost je suprotnost neodređenosti, a većina ljudi je neodređena. Zar i sami ne mrzite da razgovarate sa ljudima koji ne znaju šta hoće? Neodređenost je možda dobra ako ste političar ili privrednik kojeg treba pritisnuti u nekoj televizijskoj emisiji, ali je veoma opasna u *igri roditeljstva*.

Kada razgovarate sa decom, morate biti određeni u svojim zahtevima i željama. Deca ne podrazumevaju uvek isto što i vi. Ako im kažete: „Idi da središ sobu“, budete određeni oko toga šta znači „srediti“. Za vas to možda znači da soba treba da bude kao apoteka, a za njih da prokrče put do kreveta i ormana.

Brbljanje. *Bla-bla* je bolest devedesetih. Slušamo razgovore na radiju, na televiziji, razgovore kojima se ništa ne postiže. Ljudi vole da slušaju sebe. Deca ne vole da vas slušaju kako pričate. Više bi volela da odmah predete na stvar. Dok pričate naširoko, ona će se boriti sa *silama zla* i neće čuti ni pola od onog što govorite. Komunikacija podrazumeva i slušanje. To je dvosmerna ulica – govorite i slušate. Ako ne slušate, već samo pričate – to nije komunikacija. Time samo pravite buku u sobi dok reciklirate vazduh kroz pluća. Deca se zaista brzo navikavaju na to.

Osnovno pravilo komunikacije jeste da budete određeni u svojim zahtevima i da ne trošite mnogo reči za to.

- ✓ Budite određeni!
- ✓ Recite suštinu!

Dobro, ponekad je korisno da se izražavate uvijenim diplomatskim jezikom. Ako, međutim, kažete: „Idemo u samoposlugu, hoću da budeš dobar“, da li želite da kažete: „Idemo u samoposlugu, nemoj ništa da mi tražiš, da vičeš i vrištiš, pipaš mleveno meso, i molim te da mirno sediš u kolicima“? „Budi dobar“ – ne mora da znači isto vama i vašem detetu.

Sa bebom je lako razgovarati. Ako hoće da dohvati jabuku, kažete „ne“. Ako ponovo krene da dodirne jabuku, kažete „ne“. To bi moglo da se ponavlja dok ne shvatite da treba da je pomerite od jabuka. Ne razglabajte: „Pilence, molim te ne diraj jabuke. Ako dodirneš tu lepu rumenu jabuku, mogu sve da padnu na pod i da tvoja draga mama propadne u zemlju.“ Ono što dete čuje jeste: „Pilence, bla jabuka bla bla...“.

Komunikacija je ključ vašeg odnosa sa detetom. Pročitajte poglavlje 2, Komunikacija sa detetom.

Bilo bi dobro da pročitate deci knjigu *Kišni kralj (The King Who Rained)* od Freda Gwynnea (objavila izdavačka kuća The Trumpet Club), koja duhovito pokazuje višesmislenost reči.

Ne kolebaj se da ne bi pao (doslednost)

Razmislite o čigri. Vrti se dok ne počne da se koleba, zatim pada. Dok se vrti, dosledna je. Kad počne da usporava, prestaje da bude dosledna. Tetura se i pada. Doslednost podrazumeva postavljanje pravila koja nećete menjati. Sa decom ne možete sad ovako sad onako. Čak i kada vas plač rastuži, a hoće, morate da budete čvrsti. Ovo je vredno da se posebno istakne:

■ ✓ Budite dosledni – ne smete se umoriti i početi da se kolebate.

To je verovatno najteže za roditelja. Kada se dete penje na trpezarijski sto, spustite ga *svaki put* kad se ponovo popne. Nemojte se nakon izvesnog vremena pretvarati da ga ne vidite. Možda ćete se vi umoriti od ove igre, ali dete ima energiju Popaja i tera dalje. Svaki put kada ga spustite sa stola, vi ste dosledni.

Biti dosledan, možda je to jedno od najlakših pravila *igre roditeljstva*. Ipak, deca imaju jednu prednost u odnosu na vas. Oni su slatki; oni plaču, pružaju ručice, očima punih suza mole za milost, puće usne. Ne predajte se, budite jaki, budite dosledni. Deca to traže od vas, jer im je to potrebno.

Ima na hiljade primera doslednosti. Odlazak na spavanje zahteva doslednost. Ako ste već rekli da nema više slatkiša, istrajte u tome. Bog ih je stvorio slatkim da ih ne bismo ubili kad plaču. To im, međutim, pomaže kada očiju punih suza traže još čokolade. Jednostavno recite ne! (Dosledno.)

Doslednost i istrajnost su srodni pojmovi, čudno povezani. Ako ste nedosledni i ne istrajete u onome što ste naumili, imaćete problema sa decom. Garantovano! Pročitajte poglavlje 3, Dosledan roditelj.

Uradite ono što kažete, a pre nego što kažete, razmislite (istrajnost)

Istrajati znači uraditi ono što ste rekli. Držati se onog što ste prvo rekli, važan je element doslednosti. Osnovno je da razmislite pre nego što nešto kažete. Da li stvarno mislite da dete treba da *sedi mirno* inače *neće dobiti večeru*. Bolje bi bilo da mislite ako nameravate da ga kažnjavate do kraja.

Nemojte reći: „Uradi to još jednom i zažalićeš“. Zvuči dobro jer ste našli izlaz. Ta pretnja vas ne obavezuje ni na šta, ali bilo bi bolje da kažete: „Učini to još jednom i Vanja večeras neće ostati da spava kod tebe“, zatim kaznite dete ako ne posluša.

- ✓ *Razmislite pre nego što kažete nešto.*
- ✓ *Dosledno izvedite kaznu do kraja jer vas deca više nikad neće shvatiti ozbiljno.*

Kazna treba da bude realna. Umesto da, na primer, kažete: „Učini to još jednom i bićeš kažnjen *do 2000. godine*“, recite: „Učini to još jednom i bićeš kažnjen *nedelju dana*“. Zatim kaznite dete na nedelju dana. Ako šestogodišnjem detetu kažete da ćete mu uzeti loptu ako je još jednom šutne u kući, uzmite loptu kada je ponovo šutne.

Pročitajte poglavlje 4, Istrajnost, da biste više saznali o tome.

Naučite se vrlini strpljivosti

Ko ne bi mogao da bude još strpljiviji? Sa decom morate da sačuvate strpljenje i samokontrolu. Ne dozvolite da se iznervirate – beba koja plače, pelene koje propuštaju na vaš starinski beli krevetni prekrivač (naravno: hvala ti Danilo što si stavio Jovu na krevet da ga presvučem), kašnjenje, švrca koji vuče noge – sve se to dešava. Morate imati strpljenja sa decom. Ako nemate, poludećete.

- ✓ *Strpljivost znači da nečemu posvetite više vremena nego što je potrebno da se to uradi.*
- ✓ *Strpljivost je da dozvolite kćerki da dva sata bira najlepšu Barbiku kojoj će odseći kosu kada je donese kući.*
- ✓ *Strpljivost se izgrađuje, a to zahteva mnogo vremena i rada.*

Da biste više saznali o tome kako da strpljivost postane deo vašeg karaktera, pročitajte poglavlje 5, Kako da sačuvate smirenost.

Veština upravljanja ponašanjem

Besposlene ruke stvaraju nevolje. Ako vam se deca dosađuju, zabaviće se na svoj način: srediće sve vaše CD-ove, uvući će se u kamin i očađaviti se, zatim će se valjati po tepihu, razmazivaće džem po kredencu. Nisu ona kriva: ovakve stvari se dešavaju zato što roditelji ne upravljaju dečjim ponašanjem.

Upravljanje ponašanjem znači da gotovo stalno dajete deci da nešto rade. Treba da imaju svoje slobodno vreme kada mogu da upotrebe maštu i zabave se na svoj način, ali ako ih zaposlite čim počnu da se dosađuju, neće imati vremena da se bave nedozvoljenim stvarima. Pri tom ih pohvalite kada urade nešto dobro, na primer, kada vam pomognu da sakupite igračke ili učine nešto lepo za svog brata ili sestru. Pohvala će im usaditi uverenje da vas je to što su uradili učinilo veoma srećnim. Pošto deca vole da obraduju roditelje, ponovo će to uraditi da biste ih ponovo pohvalili.

Možda ovo smatrate manipulacijom, što nije daleko od istine. Upamtite da su deca velemajstori manipulacije. Zato je vaš zadatak da ih preduhitrite. Manipulisanje ili upravljanje dečjim ponašanjem podrazumeva da dete bude zadovoljno, sigurno i da nije u *nevolji*, jer je to deo njegovih dnevnih aktivnosti, stavova i okoline.

Dakle, upravljanje ponašanjem podrazumeva neke jednostavne principe:

- ✓ Uposlite besposlene prstiče
- ✓ Posvećujte im puno pažnje
- ✓ Pohvalite ih

Poglavlje 6, Upravljanje ponašanjem, govori o tome kako nagrađivanje dobrog ponašanja, stalne pohvale, obilje poljubaca i zagrljaja i osmišljena igra predupređuju nestašluke.

Potražite svoj smisao za humor u birou za izgubljene stvari

Deca su smešna, šašava, ona su zabavna. U svemu ima nečeg smešnog, iako to možda ne primećujete.

UPOZORENJE: Opasnosti negativnog skretanja pažnje

Deca će učiniti sve da pridobiju vašu pažnju, makar i *negativnu*. Ako im ne smišljate posao, ne poklanjate im obilje pozitivne pažnje i ne pohvalite ih svaki put kada učine

neko dobro delo, na svaki način će pokušati da pridobiju pažnju. Ako vide da će prosipanjem vode na pod privući vašu pažnju (čak i negativnu), učiniće to.

Bez zle namere, deca imaju neverovatnu sposobnost da uključe svu vašu dugmad. Zaista morate biti u stanju da se smejete na ono što bi vas inače izludelo. Opustite se. Ne uzbuđujte se ako je vaše dvogodišnje dete prosulo puder po celom stanu. Umesto toga zgrabite fotoaparat. Posle nekoliko sati to će biti smešna priča ovekovečena pre nego ste počistili.

Mi najpre reagujemo ljutito, jer je ono što deca rade neočekivano i obično posle toga moramo da čistimo. Pa šta? Stanite, duboko udahnite, pogledajte to slatko lice i nasmejte se. Ako se ljutite, trošite energiju koju treba da upotrebite za nešto drugo.

Dozvolite da vaša deca budu deca koja prave gluposti i nered. Prihvatite to i nemojte nikada pretpostaviti da to čine da bi vas „izazvala“. Lepota roditeljstva je i u tome da se opustite i posmatrate svoju decu kako čine sve one gluposti zbog kojih su vas vaši roditelji optuživali. (Osim toga, ne možete ispričati smešnu priču ako ima tužan kraj – „onda sam ubio *boga* u njemu“.)

Stanite pre nego što odreagujete i duboko udahnite. Duboki udisaj (ili pauza da biste razmislili na čas) pomaže da shvatite da bilo šta da je pred vama, u stvari, nije tako strašno. Može vam se desiti da se toliko iznervirate da morate da se ohladite i naknadno raspravite situaciju. Obavezno razrešite situaciju istog dana. Ako dozvolite da prođe suviše vremena, deca će sve zaboraviti.

Treba da brinete o deci. Ipak, ne budite toliko brižni da zaboravite koliko deca, u stvari, mogu da budu zabavna. Smeh je zdrav – dobro se osećate, ublažuje stres i čini život mnogo zabavnijim.

Ima li ovoj igri kraja?

Igra roditeljstva se u stvari, nikad ne završava. Vaša deca će ubrzo porasti i imati svoju decu. Zatim kreće sve iz početka sa: „Ti meni nisi verovao...“, na šta babe i dede imaju pravo (i što i sada verovatno često slušate).

Nije lako biti roditelj. Zahteva mnogo truda. Morate da budete dosledni, da uvek razmišljate o tome koji je pravi način komunikacije sa decom, da čistite nered i smišljate im posao. Glavu gore – sve to možete sa osmehom na licu.

Svi roditelji na svetu prolaze kroz isto, niste vi jedini. Svi se suočavaju sa istim problemima i svi dolaze do tačke kada žele da dignu ruke i odustanu. Čuvajte smisao za humor, bez obzira na sve.

Dan kada iz bolnice donesete kući svoj mali zamotuljak sreće najlepší je u životu. Ipak, mlada mama je iscrpljena, razdražena, verovatno pomalo emotivno nestabilna zahvaljujući hormonima. I tata je umoran. Oboje ćete sesti i gledati svoju bebu pitajući se „Šta sad?“. Ta predivna beba će, zatim, otvoriti majušna usta i početi da kmeči. Šta ćete sad? Nasmejte se, i smejte se dok god imate sreće da budete roditelji.

Tri tipa roditelja

Postoje tri različita tipa roditelja: paničar, neodgovoran i smiren roditelj. Tip roditelja se, u stvari, ne bira već se postaje. Svako bi, na primer, hteo da bude „smiren“ roditelj. Ukoliko, pak ne razumete svoju decu ili ne igrate pravilno *igru roditeljstva*, postaćete neki od ova dva loša tipa, što nije dobro jer se tip roditelja direktno preslikava na dete.

Paničar: Ovo je osoba istrošenih živaca, koja po pravilu odgaja nervoznu decu. Znate takve roditelje – često viču, stalno kukaju i niko ih ne želi u ekipi. Takva su i njihova deca.

Paničari lude i histerišu zbog svega i svačega. Preterano se bave i najmanjim sitnicama, počev od pravilnog hranjenja deteta (a hrana može da završi samo na jednom mestu) do pokušaja da kupe ljubav svog deteta.

Evo po čemu prepoznamo ovaj tip roditelja: odnose se preterano zaštitnički prema detetu, ne dozvoljavaju mu da se oprobava u nečemu ili da rizikuje, onemogućavaju ga da bude samostalno, guše njegove kreativnosti tako što mu pružaju preveliku pomoć i zadirkiuju dete u prisustvu drugara.

Neodgovoran roditelj: Nasuprot paničaru, ovaj tip roditelja je isuviše nonšalantan kada su u pitanju njegova deca. Glavni razlog takvog ponašanja je verovatno što ne shvata ozbiljno svoju dužnost. Smatra da je to prevelika briga i da deca mogu sama da se brinu o sebi. Štaviše, neodgovorni roditelji

daju prednost drugim stvarima (na primer poslu). Oni zapravo nikad ne shvate da ne postoji ništa važnije od dece.

Neodgovoran roditelj ne zna gde su mu deca, sa kim su ili šta rade, smatra da su deca od najranijih dana odgovorna za sebe, da su teret, ne učestvuje u dečjim aktivnostima (ili čak i ne zna koje su to aktivnosti) i nije pročitao ovu knjigu.

Smiren roditelj: Tip roditelja kakav biste želeli da budete – srećan roditelj koji odgaja (ili se makar trudi da odgaji) prilagođenu decu.

Ni u ovom slučaju ne treba preterivati. Teško je to izdržati. Treba samo da sledite nekoliko jednostavnih pravila, prihvatite nekoliko novih uloga i shvatite da su deca spremna da upropaste svaki vaš pokušaj da postanete savršen roditelj.

Vi ste smiren i srećan roditelj: ako vodite računa koliko jede vaše dete ali ne kupujete bolnički sterilizator hrane; ako pratite koliko puta na dan napuni pelenu, koliko uzima tečnosti, kako se oseća i ponaša; ako vodite računa da vam je kuća sigurna i bezbedna, ali ne ugrađujete bravu koja se otvara samo pomoću identifikacione kartice; ako ne paničite, ne brinete, ako dopuštate deci da se oprobaju u svemu što je za njih bezbedno, i pomažete im da izgrade sigurnost i samopoštovanje.

Danas ste naučili

Da biste komunicirali sa detetom, nije dovoljno samo da pričate. Potrebno je i da pažljivo slušate.